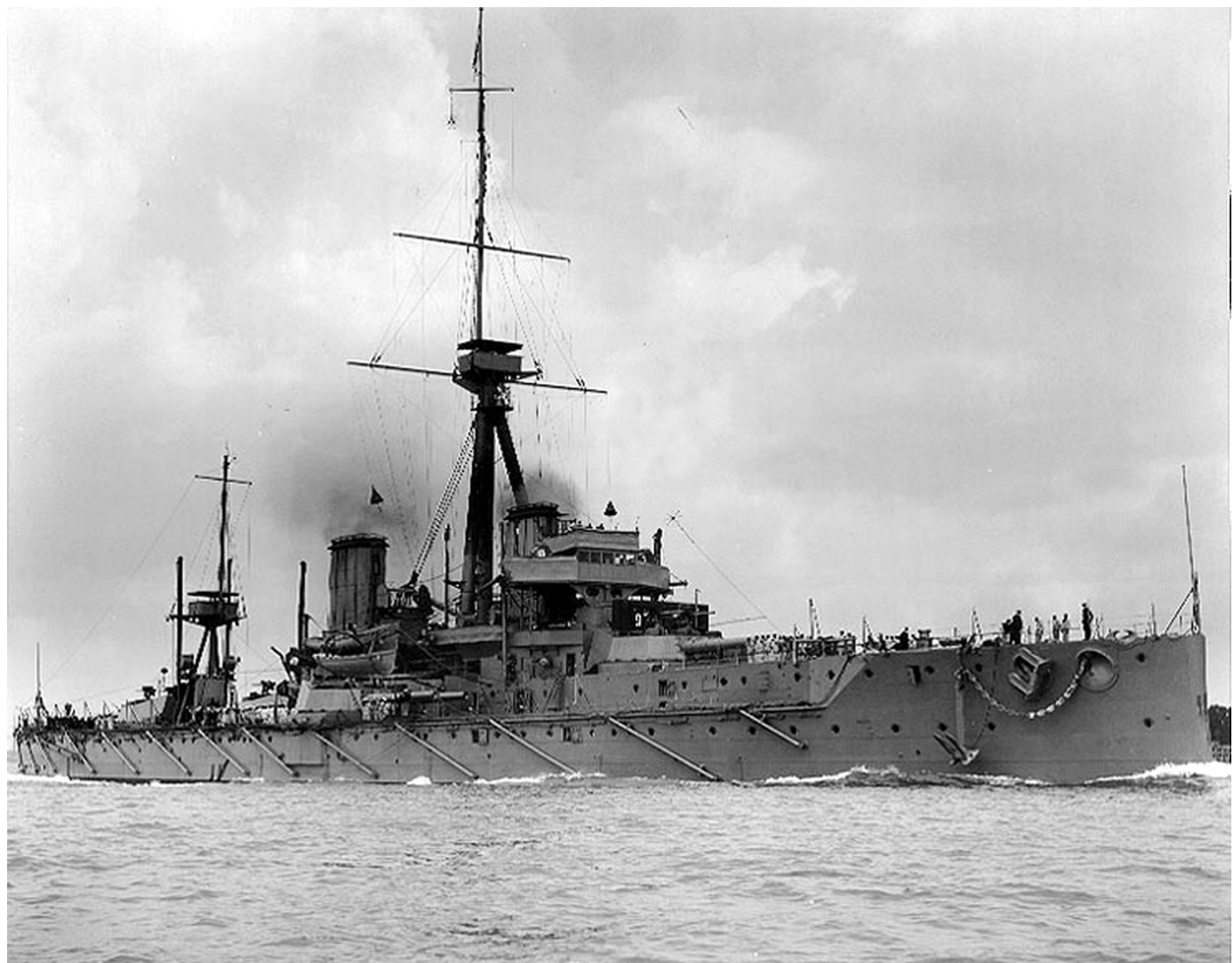

Meziválečné období, poválečná rekonstrukce

Evropa ve světové ekonomice

2019

Cesta ke světové válce

- Poslední třetina **19st.**:
  - **GB demokratizace** – občanská demokracie; orientace **na mimo-E trhy**, akceptování diskriminace na kontinentě; **FT** politika je **benevolentní hegemonie**;
  - **FRA** využívá **GB trhu, kontinentálního trhu** a buduje **impérium**;
  - **BEL, NED, SWI** a **SCAN** se **adaptují** a specializují dle **CA**;
  - **RUS** – **industrializace** (vnitřní limity), expanze do **střední Asie a Kavkazu**, na úkor Osmanů;
- Přesto **fatální konflikt(!)**
  - Stará **linie východ** (silní pozemkoví vlastníci a industrializace) - **západ** (občanské průmyslové státy);
  - **Německá industrializace (junkeři)** pro-aktivní zahraniční politika, tradice **kolonizace Slovanů** (Prusko – Rusko); stojí na straně **konzervativních** a monarchických sil; budování **zámořského impéria + flotila**;
- **Systém aliancí** od 1815:
  - **Svatá aliance** (PRU, RUS, RAK proti **konstitucionalismu**),
  - **1873 Spolek tří císařů** (Bismarckova **snaha izolovat FRA**), spor R-U a RUS (o Balkán) – **1879 GER + R-U (ITA 1882)**;
  - **Bismarck** – úsilí udržet **RUS jako spojence** (FRA – revize **Alsaska a Lotrinska**), hrozba **války na dvou frontách**; 1887 **smlouva s RUS**;
  - 1888 **Vilém II. (odstoupení Bismarcka 1890)** a **odmítnutí** potvrzení smlouvy s **RUS**;
  - **1892 spojenectví FRA s RUS** a **1904 Srdečná dohoda** GB a FRA; **1907 dohoda GB s RUS (Trojdohoda)**;
  - GER – **krajně nevýhodná** pozice (junkeři a RUS, budování flotily a GB);
- **Rak.-Uh.** – tradiční mocenská politika na **Balkáně**:
  - **anexe Bosny 1909** a dvě balkánské války, **atentát** na F. Ferdinanda 6/1914, nepřijatelné **ultimátum Srbsku** (snaha vyřešit panslov. a RUS vliv na Balkáně)... **výhodná situace** (GER);
  - částečná **mobilizace** RUS – mobilizace GER, FRA;
- GER: organizační procesy a **doktrína**:
  - **FRA** chce **válku** – **RUS mobilizace** je hrozba (**dvě fronty**), nutné **porazit FRA** a **pak** pomalejší **RUS**; GER mobilizace kopírovaná FRA...;
  - **GB** požadavek **neutrality BEL** – vyhlášení války GER;
  - kombinace strategických chyb a taktických úspěchů GER – **fronta BEL-SWI**;
  - na straně **centrálních velmocí** Osmani, na straně **dohody Itálie** (fronta **západní, východní, balkánská, blízkovýchodní a italská**);

0 500 KM

Military alliances in 1914

- Central Powers
- Triple Entente
- Slavic allies of Russia
- minority groups in Austria-Hungary

Světová válka (světová ekonomika)

- **GER** námořnictvo zničeno mimo E, v E **k ničemu** (Jutsko, vzpoura v Kielu); **GB** **efektivní blokáda** (znemožnění **zásobování** potravinami a surovinami);
- **Národní státy** ve 20.st – **půjčky** na platby do zahraničí, **doma mobilizace** všech zdrojů (síla vlády + **nacionalismus** a **patriotismus**);
- **GB blokáda – hladomor v GER**; pokus o vyhladovění GB **ponorkovou válkou**:
  - nutné útoky na **neutrální lodě – US**;
  - 1917 **neomezená** ponorková válka (1250 GB a celkem 2600 lodí v 1917; během války **5000 lodí**);
  - GB zavedla přiděly až **na konci války** (a jen na maso); chráněné **konvoje**;
- **Podzim 1917** zhroucení **RUS** armády – **příměří**; **jarní ofenziva GER 1918 - FRA** a **GB + US** kontingent (CAN, AUS) – **zastavena** a finální protiútok;
- **Revoluce** v GER (útěk císaře), v listopadu **příměří**:
  - GER **řádné stažení** vojsk (porážka - **dýka v zádech**);
- **Přímé škody**:
  - **8 mil.** zabitých vojáků (**GER** 1,77mil; **AHE** 1,2 mil; **RUS** 1,7 mil; **FRA** 1,36mil; **ITA** 460 a **US** 126tis.), 7 mil. mrzáků;
  - **hladomor** v RUS 5-10mil. a 50mil španělská **chřipka**;
  - **UK** 7,165 mil. (705 tis.) + za **GB impérium** 1,5mil Indů a barevných (65k mrtvých), 650k CAN (57k) a 400k AUS (62k), NZ (18k); forged...

	Austria-Hungary (bill.)		France (mill.)		Germany (bill.)		Russia (mill.)		UK (mill.)	
	Import	Export	Import	Export	Import	Export	Import	Export	Import	Export
1913	3,51	2,99	8,421	6,880	10,751	10,097	1,374	1,520	659,1	525,2
1914	2,98	2,24	6,402	4,869	8,500	7,400	1,098	956	601,1	430,7
1915	3,85	1,43	11,036	3,937	7,100	3,100	1,139	402	752,8	384,9
1916	6,09	1,63	20,640	6,214	8,400	3,800	2,451	577	850,9	506,3
1917	5,08	1,81	27,554	6,013	7,100	3,500	2,317	464	994,5	527,1
1918	3,79	1,64	22,306	4,723	7,100	4,700			1,285,3	501,4
1919			35,799	11,880					1,461,5	798,6

	Argentina		Australia		Canada		South Africa		US	
	Import	Export	Import	Export	Import	Export	Import	Export	Import	Export
1913	1,128	1,180	72,5	76,8	619	455	40	28	1,854	2,538
1914	733	916			456	461	34	18	1,924	2,420
1915	694	1,323	58,2	57,9	508	779	30	15	1,703	2,820
1916	832	1,302	70,0	64,1	846	1,179	38	24	2,424	5,554
1917	864	1,250	69,1	86,3	964	1,586	34	29	3,005	6,318
1918	1,138	1,822	55,3	75,1	920	1,269	47	51	3,993	8,159
1919	1,490	2,343	86,3	107,0	941	1,290	47	51	3,993	8,159

	India		Japan		China		Indochina		Indonesia	
	Import	Export	Import	Export	Import	Export	Import	Export	Import	Export
1913	2,022	2,574	795	716	888	628	306	645	464	671
1914	1,550	1,907	671	671	887	555	266	332	412	674
1915	1,487	2,082	636	793	708	653	224	345	390	770
1916	1,710	2,570	879	1,234	805	751	335	391	419	895
1917	1,774	2,572	1,201	1,752	856	721	374	430	385	778
1918	2,018	2,690	1,902	2,159	865	757	363	455	556	676
1919	2,371	3,503	2,501	2,379	1,008	983	751	1,051	740	2,146

Strukturální změny

- Posílení **centrální kontroly vlád** – růst **vládních výdajů** (tab.)
- **GB** – změna **FT** pozice:
  - 33% clo na **luxus** (protekce), z. o **ochraně klíčových odvětví** 1919 a opatření na **ochranu ohrožených odvětví** 1921;
- **Pokles E exportu** během války (nárůst **dovozů** – **půjčky** od US);
  - pokles **exp. GB** z **20,1%** HDP na **12,9%** (**FRA** 13,7->8,9%), **GER** pokles obojího;
  - **US** +150% exportu, **CAN** +250%, **JAP** +300%;
- **Politické změny**: rozšiřování **volebního práva**, **masové strany**, **odbory** – není flexibilita když je nutné přizpůsobení...
- **Oslabení E pozice**: podíl na **IT** z **59%** 1913 na **48%** 1920;
- **US** z **exportéra komodit** na **producenta** a exportéra **INDU** (prům. výroba během války **+50%**, **CAN** +100%);
- **Výpadek E exportů** – změna **logiky obchodu** 19st. (indu <->agri+suroviny); **US a JAP** **zásobují** prům. zbožím tradiční **E exportní trhy**;
- Start průmyslu i v **IND** (+100%, Tata) a v **Číně** (+200%); **ISI** v **LATAM** (nekonkurenceschopnost substitučního zboží – i tak ztráta E trhů);
- Negativní dopady **externích šoků**:
  - **poptávka po potravinách a surovinách** během války **vzrostla** (-50% osevu pšenice v GER a FRA) i v tradičních exportních zemích (RUS, POL, UHE);
  - mimoE růst výměry pšenice o 15%, **export US** +300% **pšenice** (1000% **maso**); v US **úvěry** – jasně exportní charakter AGRI;
  - zrcadlově problém **nevyužitých prům. kapacit** v E (pokles **vládní poptávky**, zvýšená **konkurence** + **uzavírání** tradičních exportních trhů);

Celkové vládní výdaje jako podíl domácího produktu (procenta, běžné ceny)

	1913	1938	1950
Francie	8,9	23,2	27,6
Německo	17,7	42,4	30,4
Nizozemí	8,2	21,7	26,8
Británie	13,3	28,8	34,2
Spojené státy	8,0	19,8	21,4
Japonsko	14,2	30,3	19,8

Versailský systém

- Zánik R-U (**nové** problematické **státy**), **Pobaltí** a **FIN, Irsko**; nové obchodní **bariéry**, **slabé státy**, **nacionalismus**, **dluhy**; **SSSR** stažení do **autarkie**;
- **Společnost národů**:
  - **úspěchy** (Alandy, Slezsko, Memel, Hatay, Mosul, Sársko);
  - **problémy**: vystoupení **GER** (Hitler), **Itálie** (Etiopie); **JAP** (Mandžukao); **SSSR** (Finsko);
- **Válka** na zač.20st. „normální“ – jazyk smlouvy (čl. 231) **diktát vítězů**;
  - **GER**: ztráta 13% území, 10% populace (+15% mužské prac. síly padlo), 75% rudy, 25% uhlí; kolonie ztraceny, investice zkonfiskovány;
  - **reparace** 33mld. USD – 200% HDP; obsazení **Porýní** 1923-1925 (uhlí); **inflace** (1914-1923 1:4,2 RM na 4,2 tril. RM);
  - HDP GER 1923 je **50% 1913** – US půjčky;
- **Dluhy** – **US** trvají na **splacení 12 mld. USD** od FRA, GB, BEL – přes **reparace** – recyklace...
- Univerzální **opuštění FT**: **FRA** 4x zvyšuje **cla**; **kvóty** v **SVE**; **asijské země** mají **autonomii** TP (růst cel);
- **US: Fordney-McCumber 1922**, pokles **cen obilí** 1925, **Smoot-Hawley 1930** (20tis. položek) – US již tak významné, že **dopad** na SE;
- **Cla** na **potraviny 1931**: 53% FRA, 60% AUT, 75% Jugo, 80% ČS, GER, SPA, 100% BEL, POL (Tab.);
- **Směnné relace proti exportérům komodit** – **půjčky**; od **1928** klesá **objem půjček** a **neřešitelné problémy** (omezení dovozu, posílení vývozu – devalvace);
- **Omezena migrace** – imigrační zákon **1924 US** (vyloučení Asiatů a Židů);
- **Rozpad zlatého standardu** GB 1931; US 1933 a 70% devalvace;

Cla v evropských zemích 1913–1931 (ad valorem ekvivalenty v procentech)

	Potraviny			Průmyslové zboží		
	1913	1927	1931	1913	1927	1931
Belgie	25,5	11,8	23,7	9,5	11,6	13,0
Bulharsko	24,7	79,0	133,0	19,5	75,0	90,0
Československo	29,1	36,3	84,0	19,3	35,8	36,5
Finsko	49,0	57,5	102,0	37,6	17,8	22,7
Francie	29,2	19,1	53,0	16,3	25,8	29,0
Itálie	22,0	24,5	66,0	14,6	28,3	41,8
Jugoslávie	31,6	43,7	75,0	18,0	28,0	32,8
Maďarsko	29,1	31,5	60,0	19,3	31,8	42,6
Německo	21,8	27,4	82,5	10,0	19,0	18,3
Polsko	69,4	72,0	110,0	85,0	55,6	52,0
Rakousko	29,1	16,5	59,5	19,3	21,0	27,7
Rumunsko	34,7	45,6	87,5	25,5	48,5	55,0
Španělsko	41,5	45,2	80,5	42,5	62,7	75,5
Švédsko	24,2	21,5	39,0	24,5	20,8	23,5
Švýcarsko	14,7	21,5	42,2	9,3	17,6	22,0

Hospodářská krize ve světové ekonomice

- Monetární expanze + úvěrový boom – **akciová** a nemovitostní **bublina** v **US** – FED restrikce černý čtvrtek 24.10.1929 (**krach NY burzy**);
- **Pokles peněžní zásoby** 1929-1932 o třetinu (FED), **pády bank**;
- **S-H** sazebník **následován Evropou** – pád **Creditanstalt 1931**; **bankrot US farmářů** – **runy** na banky;
- Snížení objemu **zahraničních půjček** z **1,5mld 1930** na **30mil. 1931**; **GER** – obrácení toku peněz a **kolaps bankovního systému**;
- **Nevídaná krize** – **nezaměstnanost** nejvyšší v sektorech s minimálními alternativami (zemědělství, hornictví, dřevo) – **podpory** jen jako pojištění pro členy odborů – hlad (charita); (Tab.)
- **Mezinárodní obchod** spadl na **třetinu** nominálně a reálně o třetinu;
- **DCs** – **pokles poptávky** po **koloniálním zboží** a **surovinách** (káva -53%, vlna -72%, hovězí -53% kaučuk -84%, čaj -62%); **propady exportních příjmů** v **LATAM** a **Asii** o 50%, **Číně** 75%, **Africe** o 40%; deflace vedla k zvýšení dluhové služby- **bankroty** (kromě ARG celá LATAM);
- Poměr **exp/HDP** klesl **ze 7,9%** 1913 na **5,5%** 1950; pro **ZE** byl **8,7%** (1950) nižší než 1913 (14,1%) i 1870 (8,8%);

Světová produkce a ceny (1929=100)

	1929	1930	1931	1932
Průmyslová produkce				
Svět (bez SSSR)	100	87	75	64
Evropa (bez SSSR)	100	92	81	72
Severní Amerika	100	81	68	54
Potraviny				
Svět	100	102	100	100
Evropa (bez SSSR)	100	99	102	104
Severní Amerika	100	102	103	100
Suroviny				
Svět	100	94	85	75
Evropa (bez SSSR)	100	90	82	73
Severní Amerika	100	90	80	64
Světové ceny				
Potraviny	100	84	66	85
Suroviny	100	82	59	44
Výrobky	100	94	78	64

Průmyslová výroba (1929=100)

	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935
Francie	79	91	100	100	89	69	77	71	67
Německo	102	99	100	86	68	53	61	80	94
Itálie	-	92	100	92	78	67	74	81	92
Japonsko	83	90	100	95	92	98	113	129	142
Polsko	87	100	100	82	70	54	56	63	66
Británie	96	94	100	92	84	84	88	99	106
Spojené státy	89	93	100	81	68	54	64	66	76

Rozpad evropského **koloniálního systému**

- **Otřes důvěry** v mezinárodní hospodářský systém – **oslabení liberálních skupin**;
  - **vytvoření bloků** (Imperiální systém preferencí GB; Itálie – Etiopie; GER – SVE; JAP – Asie);
  - **SSSR nepřátelský a nespolupracuje**;
  - **GER 1933 A.Hitler** – posun k **autarkii**;
  - **JAP** se transformuje v **militaristický režim** orientovaný na budování **impéria** (populace z 34,4mil 1870 na 72,4 mil 1939; restriktce na dovoz do US a GB, invaze do Mandžu 1931);
- **DCs zasaženy stejně** jako AIC, ale **rychlejší zotavení** – **nekooperativní strategie**:
  - bankroty zemí LATAM v situaci poklesu FDI + změny priorit na INDU;
  - DCs **posílily** svou **pozici** – **LATAM** zvýšila podíl na světovém exportu z 8,3 na 10,2% (1928-1937), **AFR** z 3,7 na 5,3% a **Asie** z 11,8 na 16,9%;
  - kde **imperiální správa bránila** přesunu od cash-crops k potravinám (propad cen komodit) – **hladomory** a **bouře** (Jáva, Barma, Vietnam, Nigérie, Togo, Kongo – nucená práce);
  - v **Indii** deflační politiky GB – Indický národní kongres vítězí 1937;
  - **blízký východ** – GB a FRA rozehrávají arabský nacionalismus proti Turkům (osmani) – muslimský odpor proti kolonialismu a příklon k SSSR;

Cesta ke druhé válce

- **Znovuvyzbrojení Německa:**

- Spolupráce se **SSSR**, budování **flotily** a **letectva** (inovace);
- Připojení **Sárska** 1935 (minimální reakce);
- Veřejné nálady v **GB**, **FRA** a **US** proti výraznému angažmá;
- **LN: eroze** Versaillské smlouvy (pokračování Japonské invaze do Mandžuska, Peking 1937);
- Obsazení **Porýní** 1935 (GB konzultace s FRA);

- **Postoj západu:**

- Přátelské **vztahy GB** a GER (1935 smlouva o námořnictvu; Eden 1936: komplexní řešení – hranice a omezení armády; pakt o letecké válce);
  - L. George – Hitler „Washingtonem Německa“ (nemá zájem bojovat s GB);
- 1936 dokončení italské války v **Etiopii**, **FRA** má zájem na spojení s Mussolinim (1935 tajná **dohoda**);
- Odlišování občanského státu a postoj k **ostatním národům** a etnikům;
- Akceptování práva **GER** vytvořit rasistické **impérium** na **východě** (souhlas s připojením majoritních území ČSR);

- **GER koncepce:**

- **sjednocení národa** (ČS, AUT);
- **expanze na východ** (zotročení Slovanů);
- odstranění **vnitřních nepřátel** (komunisté, židé);

Druhá světová válka

- 1936 **občanská válka ve SPA** (GER a ITA s nacionalisty proti režimu <- SSSR), **osa Berlín-Řím**; protikomunistický **pakt s JAP**;
  - GER **anexe ČSR 3/1939**, dohoda se **SSSR**; vpád do **POL** (vyhlášení války GB a FRA bez vojenské akce); vpád SSSR do POL a dělení;
  - **nečinnost** („autobus“), **Norsko** (změna PM v **GB**); vpád do **FRA** a rychlé vítězství; Churchillův tvrdý postoj <-> **kontinent pod kontrolou GER**;
- Svět rozdělen na **atlantickou ekonomiku** (US-GB), **kontinentální blok** (GER) a japonské **asijské impérium** (JAP) – žádný IT mezi + uvnitř bloků specifické **transfery**:
  - ATLAN: **Lend and Lease** (ze 741mil. USD 1941 na 10,1mld. USD 1943), komerce z 4,3mld. na 2,5mld.;
  - Kontinent: **konfiskace a tribut** v GER, omezená účinnost (**FRA** 5% NP v 1941-42 a 8-9% 1943), příjmy ze všech **okupovaných oblastí** asi 40%, export FRA klesl v 1944 na 27,4% hodnoty 1938; dovozy do GER jen 5,6% (1944 oproti 1938);
  - **Ponorková válka** – Atlantik: 3500+175 GB a US lodí (70tis. námořníků); neúspěch – zásobování GB a SSSR, příprava invaze; GER ztráty 783 pon. a 30tis mužů (75% stavu pon.nám.);
- **Strategická situace GER 1941**:
  - riziko **dvou front** (GB+US a SSSR), **preventivní útok** a ohromující úspěchy (fronta až **Leningrad, Moskva, Don**); od **1944** nezadržitelný postup **Sovětské armády**;
  - ztráta iniciativy v **Africe**, vylodění v **Itálii** (kolaps ITA), **Normandie**, naprostá převaha spojenců;
- **Pacifik**:
  - **JAP** ovládnutí **Indočíny** (Vichy, embargo), nutnost získání **impéria**;
  - útok na FIL, H-K, MAL, SING, BUR + **Pearl Harbor**...
  - postup do Midway a Guadal; jaderné bomby + SSSR;
- Nový rozměr války - **totální válka** – strategické **bombardování** – cíl je **produkční potenciál** země (fyzický a lidský kapitál) a **vůle** lidu;

Důsledky války

- **Lidské ztráty** 60-70 mil mrtvých, 20mil. vojáků;
  - **SSSR** 27mil. (8,7 mil vojáků);
  - **Čína** 7 mil. civilistů a 3-4 mil. vojáků;
  - 11-17 mil. civilistů zemřelo v důsledku **okupace** (včetně Židů, teror proti Slovanům); GER zajetí nepřežilo 3,5mil sovětských vojáků;
  - **JAP** ztratilo 2,1 mil. vojáků a 500tis. civilistů (KOR a teror v Číně);
  - **GER** ztratilo 5,3mil. vojáků a 1,5-2,5 mil civilistů;
  - **POL** 240tis. vojáků a 5,4mil. civilistů (včetně Židů);
  - **GB** 383 tis. vojáků a 67 tis. civilistů; **FRA** 217 tis. a 350 tis.; **US** 402 + 17 tis.; **ITA** 301 tis. a 150tis.
  - ROM a HUN (580 a 800tis.), ČSR 325 tis.;
  - Bombardování GER a JAP 600tis.
- **Materiální škody** (Evropa):
  - **GER** zničeno 20% **budov** (50% ve městech); nepoužitelná **železnice**; **prům.prod.** 20% 1938;
  - o něco lepší situace ve **FRA** (zaminovaná půda, 90% motorových vozidel nepojízdných); FRA, BEL a NED asi 40% prům.produkce; **ITA** na 20% produkce a bez obchodní flotily;
  - už **1947** dosáhla **kapitálová zásoba** předválečné úrovně – i tak druhý výpadek růstu v době nástupu zámoří;
  - **US** během války: masová výroba, mohutné investice – Evropa tradice a přesun do malých provozů;
  - V **GER** situace nejhorší – nefungovaly **spoje, fyzický kapitál** do **SSSR**; plán na vytvoření **AGRI ekonomiky** (**FRA** – okupace + oddělení **Porúří** pod mezin.kontorlou a připojení **Sárska**);
    - 1946 **plán** na **omezení prům.** na 50% (skutečná produkce na 33% v 1947); **pokles AGRI** na 58% v 1948; příliv milionů vysídlenců (nutnost humanitární pomoci US a GB);
- Škody na **ekonomických a sociálních institucích** (dirigismus, diskreditace trhu), **rozklad** mezinárodního **finančního systému** (soukromé toky minimální); **bankovní sektor** ovládnut státem (utracení všech **rezerv**) striktní **kontroly IT** a mezinárodních **kapitálových toků**;

**Hrubý domácí
produkt**
(1938=100)

	1947	1949	1951
Británie	110	129	145
Francie	99	122	138
Německo	34	72	106
Itálie	93	109	143
Nizozemí	94	127	147
Belgie	106	122	143
Irsko	120	154	176
Švédsko	142	157	172
Norsko	115	135	153
Dánsko	119	143	160

**Průmyslová
produkce**
(1938=100)

	1947	1948	1949	1950
Británie	115	129	137	151
Francie	95	108	118	121
Německo	33	50	75	95
Itálie	93	96	101	115
Belgie	105	121	122	125
Nizozemí	104	113	126	139

Rekonstrukce pod vedením US

- **US: masová tovární výroba**, produkce **spotřebního zboží**, **inovace**; silná **střední třída** (mohutná spotřeba v E vzácného zboží – elektronika);
  - **USD** jako hlavní **mezinárodní měna** – **US industrializace** do **světové ekonomiky** (CAN, AUS, JAP, T-W); **pozice E** jako jednoho z center nebyla samozřejmá;
- US: uvědomění **historické role** v rekonstrukci:
  - **CW: aktivistická, velkorysá** strategie;
  - cílem **hospodářská výkonnost** a plná **zaměstnanost** ve **světě** (optimálně demokracie);
  - **podpora E** a její **integrace**; GB nejbližší partner a GER základ E hospodářské obnovy;
- Mezinárodní **instituce**: OSN, IMF, IBRD, GATT;
- Nová role **protekce** – ochrana před **nerovnováhou** (ne InIn) – značná **otevřenost** (IT);
- Akceptování **hegemonie US**:
  - **garant bezpečnosti** (dividenda); korejská válka (dodávky US a **transfer technologií**);
  - **keynesiánské politiky** - omezení hospodářského cyklu (deflace);
- Podstatou **E růstu** v 50.letech: mohutné **investice** při nižší domácí spotřebě a **export**;
- **Výsledky** zemí a strategie se **liší**:
  - míra **válečných škod** (GER, FRA – aplikace **moderních postupů**);
  - **předválečná úroveň** (FRA, ITA, SPA, POR – růst industrializací a **přesunem z AGRI** do INDU);
  - **instituce** (**korporativismus** GER, AUT, NED, SCAN) – sociální **dialog** (mzdy, spotřeba, investice);
  - **angažmá státu**: zdroje do prioritních odvětví, koordinace, plánování – úspěch v období přebírání vyzkoušených postupů **lídra**;

FOR EUROPEAN RECOVERY

SUPPLIED BY THE

UNITED STATES OF AMERICA

Situace ve WE a Marshallův plán

- **Růst** – zapojení faktorů do produkce, **étos práce**; všechny skupiny identifikované (**odborníci**, levice, komunisti – **stávky** ustaly); **INDU** na úrovni 1938 již v 1947 (**AGRI** 80%);
- Zaměření na **těžký průmysl** (Monetův plán 1946 FRA); problém: získání **strojního vybavení** (z **US**, nedostatek **USD**);
- **Deficit BÚ** 5% HDP (minimální vývoz, žádné rezervy, potřeba dovozu jídla); **US** – lekce s **konvertibilitou GB** libry 1947 (6 týdnů);
- **Kontroly: cen a mezd** (nasměrování faktorů do klíčových výrobních odvětví, zabránění nepokojům); **nedostatek zboží**, hromadění, platby v naturáliích, **černý trh, absentérství**; „**dilema dělníka**“; **antikapitalistické myšlení**;
- **Marshallův plán:**
  - **Cíl: koordinace reforem, odstranění kontrol, inflace**, vyrovnaní veřejných **rozpočtů** -> **podmínky** přijetí pomoci;
  - **Transfer** 13mld. USD na období 1948-1952; **deficit** na **BÚ** 11,5mld. – vyřešeno dilema potřeby exportů na nákup fyz. kapitálu, který byl nutný k nastartování exportů; MP **nastartoval ELG**;
  - Pomoc US -> posun ke **středovým stranám**; konflikt **US-SSSR - demokracie a tržní ekonomika**;
  - Reakce na **odstranění kontrol** blesková: **zboží** v obchodech, **lidé v práci**, **suroviny** do průmyslu;
  - Zvláštní cíl MP – **evropská integrace...**
  - 1948 OEEC (v 1961 na OECD); vytvořeno **W.GER** zrušený **limity** na **INDU**, **vyzbrojeno** a do **NATO 1955**;
- **Problém vnitřního E obchodu:**
  - **nekonvertibilní měny** – země **potřebují USD** na nákupy z US; každý **omezil export** na úroveň **vlastního dovozu** (aby nedostal nepoužitelnou měnu); **US lobují** za **Evropskou platební unii** (EPU) (peníze za export na dovoz z kterékoliv země);
  - problém **slabá konkurenceschopnost** - **devalvace** nebyly dostatečné (politické důvody); **US tlak** na **snížení** obchodních **bariér o 50%** v EPU (peníze z **MP** na pokrytí přechodných **nerovnováh**);
  - rozhodující moment **odstranění GER kvót** (zhoršení BÚ, další úvěr, v roce 1951 zlepšení, vstup do GATT, předčasné splacení půjček)
  - úplná směnitelnost až 1959, ale **US recept funguje**; důležitý prvek: **expertnost** / depolitizace (Evropská integrace);

Bundesarchiv, Bild 183-B0527-0001-753
Foto: Röhnert | 31. März 1947

Bundesarchiv, Bild 146-10888-013-34A
Foto: o. Ang. | 1948/1950 ca.

